

Idees

Una fiscalitat amb ases i bicicletes

Andreu Mas-Colell

Els àmbits de responsabilitats de les administracions públiques poden classificar-se de moltes maneres. Una és atenent-ne la importància. Una altra, en la qual ens centrarem avui, és atenent la indispensabilitat del sector públic.

Respecte a això, podríem establir una tipologia triple. Hi hauria les responsabilitats *nuclears*: aquelles que, per la natura pròpia, només pot exercir-les el sector públic. Després tindríem les responsabilitats *ordinàries*, les que és tècnicament possible que siguin executades, o simplement finançades, tant pel sector públic com pel privat (empresarial o fundacional). I finalment les que anomenaríem responsabilitats *perifèriques*: les que pot acomplir el sector privat i que el sector públic pot estimular, però no realitzar. La justícia seria un exemple del primer tipus, l'educació dels infants del segon i l'exportació del tercer. En tots aquests casos es tracta de responsabilitats importants. Dins la categoria de les comparativament menys importants podríem esmentar, respectivament, la preparació dels carrers per a la circulació de bicicletes, la constitució d'un parc de bicicletes i la promoció de la circulació amb bicicleta.

Aquesta classificació a tres bandes és útil perquè ens pot ajudar a entendre alguns fenòmens peculiars amb què ens podem trobar quan el temperament del sector públic és anímicament expansiu (és a dir, amb apetència d'acceptar àmbits de responsabilitats nous). Esmentaré dos dels atzucacs possibles.

El primer el podríem designar *síndrome de l'ase que no vol beure*, i afecta els compromisos entre el servei a les responsabilitats nuclears i a les perifèriques. Hi ha vegades en què la política de foment a algun àmbit perifèric no acaba de funcionar. Per més que sigui estimulat, el sector privat no fa la feina que hom n'espera. La temptació, llavors, és abocar més i més recursos en el foment d'aquell àmbit, tot multiplicant programes sense aturador. Com que els diners surten d'un lloc o un altre, la dèria per a fer beure l'ase pot portar a negligir algunes de les responsabilitats nuclears. Si l'àmbit de la responsabilitat perifèrica en qüestió és important i el de la nuclear no ho és tant, això no té gaire importància, però si és a l'inrevés l'equivocació pot ser greu.

El segon afecta les responsabilitats ordinàries i el podríem

anomenar la *síndrome de la universalització*. És particularment rellevant quan es tracta d'àmbits de responsabilitat d'importància comparativament menor. Observem, caricaturitzant una mica, el cas de les bicicletes. Es comença constatant que és bo i saludable que la població faci servir bicicletes. A continuació, i sense deixar passar gaire temps, s'introdueix la promoció de la bicicleta com una responsabilitat pública més. El següent pas és proclamar solemnement, fins i tot en una llei, el dret dels ciutadans a disposar d'una

bicicleta. Fins aquí tot es compatible amb el fet que els ciutadans es comprin una bicicleta, però una vegada convertit en un dret comença una deriva: s'aproven programes, aplaudits per tothom, per facilitar la possessió de bicicletes a usuaris amb nivell de renda baix. Perquè no hi hagi confusió possible, afegiré que aquests programes em semblen molt bé. Però combinats amb la proclamació solemne del dret ens porten molt a prop del pròxim pas: per assegurar la viabilitat del programa i el suport polític de les classes mitjanes (és així com va l'argument), cal transformar el dret dels ciutadans a accedir a una bicicleta en el dret dels ciutadans a posseir una bicicleta gratuïtament.

I d'aquesta manera les responsabilitats nuclears, les importants i les menys importants, van patint i la societat es va acostant a una crisi fiscal.

Universitat Pompeu Fabra